Redactiunea, Administratiunea și Tipografia:
BRASOVU, piața mare, Târgulu Inului Nr. 30.
Scrisori nefrancate nu se primescu. Manuscripte nu se retrimitu.
Birourile de anunciuri:
Brasovu, piața mare, Târgulu Inului Nr. 30.
Inserate mai primescu în Viena R. Mosse, Haasenstein & Vogler (Otto Maas), H. Schalek, Alois Herndel, M. Dukes, A. Oppelik, J. Donneberg; în Budapesta: A. V. Goldberger, Eckstein Bernat; în Frankfurt: G. L. Daube; în Hamburg: A. Steiner.
Prețulu insertiunilorŭ: o seriă garmond pe o colónă 6 cr. și 30 cr. timbru pentru o publicare. Publicări mai dese după tarifă și învoială.
Reclame pe pagina a III-a o seriă 10 cr. v. a. séu 30 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI.

ANULU LVI.

„Gazeta" ese în fiă-care ḑi

Abonamente pentru Austro-Ungaria.
Pe un anŭ 12 fl., pe șése luni 6 fl., pe trei luni 3 fl.
N-rii de Dumineca 2 fl. pe anŭ.

Pentru România și străinătate:
Pe unŭ anŭ 40 franci, pe șése luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Dumineca 8 franci.
Se prenumĕră la tóte oficiele poștale din întru și din afară și la dd. colectori.

Abonamentulŭ pentru Brasovŭ
a administratiune, piața mare, Têrgulŭ Inului Nr. 30 etagiulŭ I.: pe unŭ anŭ 10 fl., pe șése luni 5 fl., pe trei luni 2 fl. 50 cr. Cu dusulu în casă: Pe unŭ anŭ 12 fl., pe 6 luni 6 fl., pe trei luni 3 fl. Unŭ esemplarŭ 5 cr. v. a. séu 15 bani. Atâtŭ abonamentele câtŭ și insertiunile suntŭ a se plăti înainte.

Nr. 153. Brașovŭ, Mercuri, 14 (26) Iulie 1893.

Conferența națională.

(Raportŭ specialŭ alŭ „Gazetei Transilvaniei.")

Sibiiu, 12 (24) Iulie 1893.

Ședința II. După ce comisiunea de 40 nu și-a fostŭ isprăvitŭ desbaterile pănă la órele 10 a. m., când era anunțată ședința a II, aceea s'a amânatŭ pănă după amédḑŭ, când la órele $4^1/_2$ s'a deschisŭ ședința a II-a a conferenței.

Ca primŭ obiectŭ s'a verificatŭ procesulŭ verbalŭ alŭ ședinței de eri și apoi s'a datŭ cetire la vre-o 120 de depeșe sosite din tóte unghiurile locuite de Români și din strĕinătate, cari au fostŭ multŭ și desŭ aplaudate. Mai viforóse aclamări au primitŭ depeșile fraților slovaci din T. S. Mărtin, Tisolț și N. Récze, ale ḑiariștilorŭ croați dela „Obzor" și ale secțiilorŭ Ligei pentru unitatea culturală a tuturorŭ Românilorŭ. Nota generală a depeșelorŭ românesci era solidaritatea și îmbărbătarea la luptă, cari au aflatŭ cea mai pregnantă espresiune în entusiastele enunciațiuni ale tinerimii nóstre universitare dela Viena, Pesta, Graz, Parisŭ etc.

După cetirea acestora, s'a datŭ cuvêntulŭ raportorului comisiunei de 40, Dr. Stefanŭ Petroviciu, care a rostitŭ în liniamente generale următorulŭ discursŭ:

Vorbitorulŭ împărtășesce, că dreptŭ președinte alŭ comisiunei s'a alesŭ d-lŭ A. Cosma, ér raportorŭ D-sa, cu tóte că era mai firescŭ, ca acestŭ oficiu sĕ se încrédă unui membru din comitetŭ, care cunoscea mai amĕnunțitŭ lucrurile. Cu tóte acestea posițiunea oratorului se ușuréză prin împrejurarea, că conferența cunósce idea fundamentală, care a creatŭ situațiunea actuală: ea este idea maghiarisării.

De când a ajunsŭ la dominațiune idea națională, s'a născutŭ la Unguri tendința de a o lăți. Când o urmărescŭ însĕ acésta, o facŭ într'unŭ modŭ vătĕmătorŭ pentru poporulŭ românŭ. Poporulŭ, respective guvernulŭ maghiarŭ, vré sĕ întărescă rassa luându-ne nouĕ, ceea ce poporului unguresŭ e scumpŭ. Dela ivirea ideii de a se întări prin slăbirea altora, a crescutŭ acéstă tendință în intensivitate până la celŭ mai mare gradŭ de potență. Tóte guvernele o urméză, de când acéstă ideă s'a făcutŭ ideă de statŭ, care apoi prin pressă și alegeri a străbătutŭ și societatea unguréscă. Prin urmare noi stămŭ nu numai în fața guvernului, ci și în fața unei societăți fanatisate, pe care o urméză și tóte autoritățile publice. A ajunsŭ acéstă ideă celŭ mai mare gradŭ, de când literați de profesiune trateză, fără sĕ se geneze de popórele din patriă și din Europa, modalitățile, cum sĕ ne răpéscă limba. Lupta națională s'a declaratŭ pe viéță și pe mórte și nu este nici unŭ factorŭ ca sĕ-i combată. Dr. Kosztenszky a primitŭ espresiunea recunoscinței dela guvernŭ (Rușine!!). Guvernulŭ prin acésta declară dreptŭ scopŭ alŭ statului: maghiarisarea.

Se înțelege, că luândŭ acéstă mișcare totŭ dimensiuni mai mari, s'a potențatŭ și în noi reacțiunea de a resista acelorŭ încercări de desnaționalisare. Acésta însĕ și persecuțiunile pentru acțiunea nóstră nu ne vorŭ descuragia, fiind-că suntemŭ mulți, și Români și alți frați de suferințe, cari când se va desvolta și la ei consciința, vorŭ pune umĕrulŭ lorŭ la alŭ nostru și atunci acestŭ sistemŭ va cădé.

Fiind-că în contra stăpânirei, care a prefăcutŭ idea maghiarisării în ideă de statŭ, și în contra societății unguresci, căreia nici unŭ factorŭ de putere nu-i opune resistență, se vorŭ ridica unite tóte popórele nemaghiare asuprite, trebue deci sĕ avemŭ convingerea, că o sĕ învingemŭ în acéstă luptă. Va fi grea acéstă luptă, noi însĕ suntemŭ hotărîți sĕ învingemŭ, séu sĕ fimŭ nimiciți, pentru-că e vorba de bunulŭ nostru supremŭ, de naționalitatea nóstră. Décă prin urmare vomŭ fi învinși, vomŭ peri cu onóre, luptândŭ pentru limba și națiunea românéscă.

Considerândŭ cele întêmplate dela ultima conferență încóce, trebue sĕ ni-se impună convingerea, că resistența nóstră, ca Români și ca elementŭ civilisătorŭ, póte duce la țintă numai prin realisarea programului nostru naționalŭ. Spre acestŭ scopŭ a primitŭ comitetulŭ naționalŭ mandate generale și speciale. Unŭ mandatŭ specialŭ a avutŭ ținta, sĕ se înlăture acusa, că noi amŭ gravita înafară și de aceea amŭ evita intrarea în legislațiunea unguréscă. Acestŭ mandatŭ a avutŭ de scopŭ informațiunea altorŭ popóre din țéră și Europa, și în prima liniă informarea Majestății Sale Regelui, ca supremŭ factorŭ, asupra motivelorŭ resistenței nóstre pasive față cu legislațiunea.

Din raportulŭ comitetului se vede, că a satisfăcutŭ acestui mandatŭ. Adversarii noștri, făcêndŭ abusŭ de puterea lorŭ, ni-au făcutŭ cu neputință presentarea Memorandului la Rege. Lucrurile pe atunci întêmplate au adeveritŭ și mai multŭ motivele, cari ne-au silitŭ la acestŭ pașŭ.

Urmarea a fostŭ, că sentimentele Românilorŭ s'au mișcatŭ, ér pe adversari i-au înverșunatŭ, încâtŭ și-au perdutŭ cumpĕtulŭ și au comisŭ fapte, prin cari s'au compromisŭ în patriă și în Europa, ce pentru noi e cu atâtŭ mai mare câștigŭ, fiind-că dușmanii noștri susțineu despre noi, că amŭ fi inculți și proști.

Guvernulŭ unguresŭ n'a rĕmasŭ indiferentŭ față cu acțiunea nóstră și vĕḑêndŭ energica pășire a poporului românŭ, a luatŭ mĕsuri sĕ-lŭ împedece în avêntulŭ lui. Suntŭ cunoscute persecuțiunile față de organele și membrii comitetului, precum și în contra unorŭ bărbați mai însĕmnați din sînulŭ partidului nostru. Avemŭ însĕ speranța, că persecuțiunile vorŭ fi numai trecĕtóre, fiind-că causa românŭ e dréptă.

Pe aceste base, comisiunea de 40 crede, că conferența va aproba raportulŭ comitetului și recomandă spre primire următorulŭ:

Proiectŭ de resoluțiune.

1) „Conferența generală estraordinară a delegațilorŭ alegĕtorilorŭ români din Transilvania și Ungaria, întrunită la Sibiiu în ḑilele de 23 și 24 Iulie 1893, identificându-se întru tóte cu comitetulŭ sĕu centralŭ, declară de alŭ sĕu Memorandulŭ depusŭ în Iunie anulŭ trecutŭ în cancelaria Majestății Sale, încuviințéză pașii și procedura așternerei și apróbă cu viuă satisfacțiă și pe deplinŭ activitatea acestui comitetŭ, și-și esprimă totodată, în numele alegĕtorilorŭ, pe cari 'i representă, gratitudinea sa pentru zelulŭ și stăruința, cu care a susținutŭ causa Românilorŭ din Transilvania și Ungaria.

2) „Conferența își esprimă cea mai viuă a sa părere de rĕu asupra urmăririlorŭ judecătoresci, ce s'au pusŭ în lucrare, cum se pare pe tótă linia, urmăriri, cari nu potŭ contribui întru nimicŭ la lecuirea relelorŭ esistente, dér ușorŭ potŭ sĕ slăbéscă momentulŭ eticŭ alŭ majestății justiției statului.

3) „Conferența protestéză în contra violării dreptului de întrunire alŭ alegĕtorilorŭ români în generalŭ și a oprirei și restrîngerei conferenței de față.

4) „Conferența, susținêndŭ și mai departe în întregimea sa programulŭ naționalŭ stabilitŭ și acceptatŭ în conferențele anterióre, dă comitetului însărcinarea de-a lupta mai departe pentru realisarea acelui programŭ.

5) „Conferența consideră ca aparițiuni ale curentului bolnăviciosŭ, și sguduitórele reforme bisericesci politice, cari suntŭ împinse pe planulŭ actualității politice. Aceste reforme nu provinŭ din vre-o trebuință simțită a popórelorŭ creștine și nu suntŭ justificate prin nici unŭ interesŭ alŭ statului. Décă însĕ ele s'ar realisa, arŭ mări numai nemulțămirea generală, ar slăbi legăturile familiare și sentimentele religióse a poporațiunei și astfelŭ ar sgudui chiar fundamentele etice ale statului.

6) „Conferența, în conformitate cu enunciațiunile sale anterióre, își esprimă din nou dorința de a conlucra, pe basa programului partidului naționalŭ, cu popórele nemaghiare din statulŭ ungarŭ, și autoriséză comitetulŭ centralŭ a continua cu pertractările inițiate în acéstă direcțiă."

Dreptŭ încheiere raportorulŭ, cerêndu-și din nou voiă dela președinte sĕ continue discursulŭ sĕu, ḑice, că vré sĕ facă o declarațiune, la care nu este însărcinatŭ din partea comisiunei, ci e propria sa părere. După ce debitéză o frasă despre aceea, că e vorba de nimicirea nóstră, de în-

---

FOILETONULŬ „GAZ. TRANS."

(2)

„Principie de Estetică și Poetică".

Partea I. Estetica.

de M. Străjanŭ,

doctorŭ în filosofiă și profesorŭ de limba și literatura română.

(Urmare).

„In artă tótă ființa nóstră este concentrată asupra unui singurŭ fenomenŭ, într'unŭ singurŭ punctŭ alŭ timpului, care însĕ prețuesce câtŭ o viéță întrégă. Pentru că atâtŭ artistulŭ în crearea operei sale câtŭ și privitorulŭ în contemplarea ei, sĕ uită pe sine, uită propria lorŭ individualitate cu grijile și turburările ei înăscute, se absorbŭ în obiectulŭ contemplațiunei lorŭ, se identifică cu elŭ și trăiescŭ o viéță nouă, senină și liniștită.

„Numai aci este datŭ omului a arunca pentru câte unŭ minutŭ ancora pe nemĕsuratulŭ și furtunosulŭ oceanŭ alŭ esistenței și a gusta în deplinŭ rĕpausŭ plăcerea de a trăi.

„Acéstă stare este prin sine însăși moralisătóre, pentru că liniștea și mulțumirea sufletéscă face pe omŭ mai bunŭ. Dér efectulŭ artei nu se mărginesce aci. Artistulŭ nu rĕmâne unŭ simplu contemplatorŭ; elŭ trăesce viața creațiunii sale, devine elŭ însuși acea creațiune, și precum sĕ bucură de fericirea și se entusiasméză de faptele séu de sentimentele cele mari ale eroilorŭ sĕi, totŭ astfelŭ sĕ pĕtrunde de milă și de durere pentru suferințele și nenorocirile lorŭ. Elŭ se simte cuprinsŭ de iubire pentru totŭ ce vede.

„Mai multŭ încă. Fiindcă natura nu rĕușesce a-și manifesta deplinŭ tendințele sale și fiind-că acéstă viéță necompletă a naturei nu îndestuléză pe artistŭ, elŭ o completéză, dă viéța îmbelșugată a sufletului sĕu ființelorŭ și lucrurilorŭ ce contemplă și ni-le arată astfelŭ mai perfecte decâtŭ suntŭ în realitate.

„In éstŭ modŭ arta, nu numai ne comunică fericita disposițiune pentru simțemintele altruiste, ci ne înalță la unŭ gradŭ de viéța superióră, la viéța ideală a artistului în momentele sale de inspirațiune, și ne face capabili de cele mai nobile simțăminte de simpatie, de abnegațiune și sacrificiu.

„Viéța ideală, a cărei speranță ne-o dă religiunea și către care ne îndruméză morala prin preceptele sale, arta ne face s'o trăimŭ aievea, împreună cu artistulŭ, în creațiunile sale.

„Familiarisându-ne astfelŭ cu simțĕmêntulŭ de solidaritate și simpatie universală, arta deși își păstréză deplina sa independență, devine prin operele sale celŭ mai puternicŭ mijlocŭ de educațiune morală.

„Moralitatea artei și însemnătatea ei educativă nu stă deci în a ne da sfaturi și învĕțături morale, ci în a ne presenta sub forme frumóse, caractere și tablouri din viéță.

„Note. Arta este moralisătóre prin efectulŭ sĕu, însĕ nu acesta e scopulŭ ei. Când se întrebuințéză, ca mijlocŭ, în serviciulŭ religiunei séu alŭ moralei, ea devine tendențiósă și-și pierde din valóre.

„Nu tóte operile de artă au asupra tuturorŭ o bună influență morală. Din contră, suntŭ tablouri și scrieri, cari potŭ face multŭ rĕu tinerimei, fiă pentru-că nu e pregătită de a le înțelege, cum suntŭ d. e. multe romane și poeme realisate, fiă pentru că suntŭ desolătóre séu enervante prin ideile și simțĕmintele esprimate în ele, cum suntŭ d. e. scrierile pesimiștilorŭ.

„Unele opere suntŭ rele pentru tinerime, pentru-că deștéptă și nutrescŭ pornirile cele rele; altele suntŭ nepotrivite tocmai pentru însușirea lorŭ contrară, de a fi prea optimiste. Cele de întâiu, conducŭ pe tînĕrulŭ încă neformatŭ la desfrâu; celelalte, făcêndu-lŭ sĕ-și închipuiască lumea mai bună, decâtŭ e în realitate, ilŭ espunŭ la continue desamăgiri și la desperare.

„Insĕ operele de artă, create de spirite sănĕtóse și inspirate de relațiunile reale și juste ale lucrurilorŭ, pentru cine le înțelege, suntŭ superióre atâtŭ religiunei și eticei prin influența lorŭ morală, câtŭ și